

Malan Marnersdóttir:

Regin Dahl lærumeistari og undangonguyrkjari

- Regin er ein yrkjari, sum rithøvundar noyðast at gera okkurt við, um teir vilja fáa nakað burtur úr arvinum, vinna á undangonguyrkjaranum so at siga fyri sjálv at gerast sterk listafólk, segði Malan Marnersdóttir, bókmentafrøðingur, á hátíðarløtuni Regini Dahls til heiðurs í Læraraskúlahøllini næst seinasta sunnudag.

- Í fyrsta yrkingasavninum ger Regin útleigdina til ein eksistentiellari spurning, har hon er lagna í yrkingini hjá Janusi Útleigd. Hjá Regini ber til at sættast við útleigdina, men hjá Janusi Djurhuus umrindast hon ikki, sigur Malan Marnersdóttir. Mynd: Jens Kr. Vang.

Tað ber til at siggja bókmentasøguna sum eina tilgongd, har teir sterku yrkingarnir leggja fyri við at fylgjast við undangonguyrkjaranum, herma eftir teimum og royna at gera sum lærumeistararnir. Síðani slútur yrkingin seg leysan frá undangonguyrkjaranum, ger upp við teir fyri sjálvur at gerast ein sterkur yrkjari, lærumeistari og undangonguyrkjari hjá teimum, ið síðani koma. Drivmegin í bókmentasøguligu gongdini er eftir hesi hugsan andstøðan millum ættarliðini, millum tíðarinnar sterku rithøvundar.

Regin Dahl er ein soverðin sterkur yrkjari. Tíggju yrkingasøvn hefur hann givið okkum, tað fyrsta kom út í 1937 og tað higartil seinast í 1993. Fyrsta savnið hefur heitið Í útleigd, og útleigdin er serliga sjónarhornið, sum yrkingarnar eru skapaðar úr.

Janus Djurhuus yrkti eisini um útleigdina. Í yrkingini „Útleigd“ er heimferðin í livandi lívi ímyndað sum ein utopisk heimferð, tí hon kann ikki verða fyrr enn „reynið rodnar av rósom og vín“. Annars er deyðin tann heimferðin skaldið hefur í bði.

Ein kend yrking hjá Regini er ungdómsyrkingin „Hvar er rás?“ Spurningurin, sum hann setur fram í hesi yrking snýr seg um

hvussu vit skulu finna leið gjøgnum lívið, ímyndað sum eitt reyn. Vit hava her fingið umhvarvið av einum svári, ikki endaliga svárið, men eitt leiðbeinandi uppskot til, hvussu vit kunnu handfara henda lívsspurningin. Yrkingin „Hvar er rás?“ kann lesast sum eina uppperð við hugburðin um útleigdina hjá Janusi.

Báðar yrkingarnar leggja fyri við einum spurningi, Janus spyr um tíð, tá ið hann sigur: „Nær verður heimferð mín“, Regin spyr um pláss, tá ið hann sigur: „Hvar er rás um reynið“. Báðir brúka fuglar sum mynd. Fuglurin, sum Janus brúkar í hesi yrkingini og í fleiri øðrum er ravnurin, men í hesi yrkingini er tað nakað so sjáltsamt sum ein ravnur í „brúðarlín“, sum skal vera tekið um, at skaldið sleppur heim. Regin harafturimóti hefur í hesi yrking eina „sterka ørn“, sum ímyndað ein realistisk-an, men einsligan møguleika at vinna upp um reynið. Og mótsætt hugtøkiliga reyninum og fjalladalinum hjá Janusi, har tað vaksa rósar og vín og Pan „skemtar sær við floytuspeil“, líkist reynið hjá Regini tí veruliga, ítøkiliga reyninum við homrum, knøttum og bláandi skarði. Í hesum fyrsta savninum ger Regin útleigdina til ein eksistentiellari spurning, har hon er lagna í

yrkingini hjá Janusi. Hjá Regini ber til at sættast við útleigdina, men hjá Janusi Djurhuus umrindast hon ikki.

Hetta bæði at fylgjast við Janusi Djurhuus nakað fram á leið og síðani at víkja frá honum og vísa á aðrar loysnir enn hann, eru nøkur av fyrstu stigunum í gongdini í yrkingum Reginis fram móti at gerast ein sjálvstøðugur yrkjari.

Regin sum tónasmiður
Regin er eisini komponistur, tónaskald, tónasmiður. Løginu eru bæði løgin og genial. Løginu eru saman sett, tey fara høgt upp og lágt niður, viðhvørt er stutt millum tónarnar og viðhvørt gera teir rættilig lop, viðhvørt er ein eyðkendur fólkatónleikadámur í teimum - sjómansrímmurnar eru dømi um hetta seinasta. Løginu eru stundum krevjandi sum „Ein gomul kista av kamfertræ“, men hvør dugir tað ikki kortini. Taktirnir eru ikki altíð líka langar, rútmarnar eru ikki altíð tann sama gjøgnum ein heilan sang og mong lög hjá Regini hava gamalt skalasnið frá aðrenn moll og dur gjørdust høvuðsskalasløgini, men sum vit kenna væl frá kvæðaløgum og gomlum norðurlenskum fólkatónleiki. Samstundis er evropeiskur romantikkur í lögnum, og har er kirkju-

tónadámur. Heldur ikki sum komponistur vil Regin geva seg fult og heilt inn undir eina traditión, men brýtur tær og setur tær saman aftur soleiðis sum tað hóvar honum. Eins og hjá øðrum kendum tónaskøldum sum Schubert eru summir sangir hjá Regini ein gjøgnumkomponerað heild, eitt nú „Blíðan, blíðan brótið ikki aldur“, sum Regin sjálvur eisini hefur yrkt. Harafturat er Regin sjálvur ein sjáldsama hugtakandi sangari, høga tenorøddin gevur lögnum serligt lív.

Reginskari reginskt
Tóroddur Poulsen samanfatar einastaðni viðurskiftini millum yrkingaættarliðini, samstundis skriar hann seg sjálvinn inn í bókmentasøguligu tilgongdina, tá ið hann tránýtir eitt av hittinorðum Reginis í bókini Leysasøkk. Har metir Regin sjálvur sínar undangonguyrkjarar á henda hátt, „Janus skriar kanska *finari* føroyskt - men Hans Andrias skriar í hvussu er *finari* føroyskt enn hann“. Hjá Tóroddi Poulsen er hetta á postmodernistiskan hátt umskapað til henda tvætli-settingen: „Regin skriar kanska *reginskari* reginskt - men Regin skriar í hvussu so er *reginskari* reginskt enn hann“. Síðani brúkar Tóroddur Poulsen hetta sniðið, sum hann hev-

ur frá Regini, til hesa staðfestingina: „Hans Andrias hefur kanska *finari* hatt enn Carl Jóhan - men Carl Jóhan hefur *finari* hatt enn hann.“ Og spyr so: „Hvør skal binda beistið?“

Hetta speisemið og respektloysið eigur eingin at taka illa upp - tað vísir tvørurimóti at Regin er ein yrkjari, sum rithøvundar noyðast at gera okkurt við, um teir vilja fáa nakað burt-

ur úr arvinum, vinna á undangonguyrkjaranum so at siga fyri sjálv at gerast sterk listafólk. Í hesum ljósinum er Regin Dahl ein hornasteinur í føroyskum bókmentum og í føroyskari tónlist.

Høli til HARRATOYSHANDIL Í SMS til leigu

Í februar 1999 verða hølina hjá Feðgum í SMS til leigu. Hølina eru um 140 m² til stóddar.

Ert tú fútur fyri at skapa føroya besta harra-toyshandil til vaksnar menn, ert tú vælkominn at seta teg í samband við Hans Mortensen á telefon 31 30 41.

